

Anbefaling af gade- og vejtræer

Nyt tiltag skal hjælpe planlæggere og forvaltere af træer

Det seneste år har der været gennemført et initiativ for at sikre bedre vilkår for producenter af træer og for at hjælpe landskabsarkitekter og andre, der bruger træer i byen og landskabet. Baggrunden for initiativet er de specielle vilkår, der er inden for produktion af større planteskoletræer, og som ikke kendes inden for øvrige grene af gartneri- og planteskoleerhvervet, hvor der sædvanligvis produceres kulturer med kort produktions- og omdriftstid.

Problemstillingen er, at udbuddet synkront skal passe med efterspørgslen, således at der, set med producentens øje, kan skaffes afsætning af produkterne i passende mængder og til passende tid, som for planteskoletræer ligger 5-10 år fra starten af produktionen. Med kundens øje skal leverandøren med kort varsel kunne levere de forven-

tede træer i den ønskede størrelse og ofte i store mængder.

Denne problemstilling betyder, at der kan komme mangel på træer af visse arter og sorter, og at få store projekter kan tømme planteskolerne for træer i visse størrelser. Omvendt kan planteskolerne ikke bare producere løs af én art eller sort, hvis efterspørgslen af mere eller mindre tilfældige årsager viser sig at være efter en anden sort.

Det nye initiativ

I Danmark har der ikke tidligere inden for bytræsområdet været arbejdet med problemstillingen i forholdet mellem producenter og aftagere. Siden 2001 har det væsentligste sortiment af træer dog været samlet i Bytræarboretet, hvorigennem der er opnået et indledende meget frugtbart samarbejde mellem producenter og aftagere gennem Skov & Land-

skabs formidling på rundvisninger, konferencer og i fagblade.

Via en bevilling fra »Promilleafgiftsfonden for frugtavl og gartneribrug« er det blevet muligt for Skov & Landskab at sætte sig i spidsen for det arbejde, der nu er blevet gennemført i »Sortimentsudvalg for planteskoletræer«. Arbejdet foregår i tæt samarbejde med repræsentanter for henholdsvis producentsiden og aftagersiden, fra brancheorganisationer og foreninger samt fra »træejere« repræsenteret af kommuner og Staten.

Der har i projektperioden 2010-2012 været holdt ét stort møde for at lodde interessen for initiativet. Desuden har der være holdt arbejds-møder i Sortimentsudvalget, og der har været gennemført en spørgeskemaundersøgelse for at kortlægge hhv. kommuner, anlægsgartneres og

Produktion af træer kan være en langvarig proces uden sikkerhed for afsætning, når træerne er salgsklare.

Anbefalet gade- og vejtræ

Træer mærket med logoet »Anbefalet gade- og vejtræ« er udvalgt af »Sortimentsudvalg for planteskoletræer« til at være særligt egnede til gade- og vejformål. Sortimentsudvalget er bredt sammensat af repræsentanter fra planteskoler, landskabsarkitekter, anlægsgartnere og forskningen.

Det udvalgte sortiment produceres som højstammede gade- og vejtræer, særligt forberedt til videre vækst og tilpasning til de krav trafikken stiller.

Danske planteskoler sikrer, at det udvalgte sortiment udbydes i store antal.

Det endelige arts- og sortsvalg bestemmes af de konkrete forhold, herunder klima og jordbund.

Det brede sortiment produceres fortsat, men udbydes ikke i store partier produceret som højstammede gade- og vejtræer.

Danske planteskoler har mulighed for fremover at bruge et logo til at markere de udvalgte træer i deres kataloger.

landskabsarkitekters forventninger til et fremtidigt sortiment af træer.

Udvalgte træer

De anbefalede træer til gade- og vejformål er udvalgt til at dække de væsentligste landskabsarkitektoniske anvendelser fra by til land, hvor forbruget af træer typisk vil være stort.

Igennem arbejdet i Sortimentsudvalget er der nu udvalgt 18 arter og sorter af træer, der ud fra afvejning af en række faktorer er fundet mere egnede end andre træer. Bl.a. introducerer listen nogle relativt nye og ukendte sorter af spidsløn som skul-

le have en bedre klimafasthed. Inden for lind peges på sorten 'Green-spire' som supplement til 'Pallida', idet de to træer er meget ens i morfologi og fremtoning. Men da det er to forskellige arter, vil en øget brug af 'Greenspire' på bekostning af den meget anvendte 'Pallida' mindske sårbarheden overfor angreb, som specifikt rammer en enkelt art.

Den samlede liste udgøres primært af kendte træer men indeholder også den for de fleste ukendte frynseeg *Quercus cerris*, der tilskrives gode egenskaber i forhold til de varslede temperaturstigninger.

Der er udvalgt 18 træer, der anbefales til brug som gade- og vejtræer.

<i>Acer platanoides</i> 'Farlakes Green'	Sort af spidsløn
<i>Acer platanoides</i> 'Olmsted'	Sort af spidsløn
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Ær
<i>Carpinus betulus</i>	Avnbøg
<i>Fraxinus pennsylvanica</i> 'Zundert'	Sort af ask
<i>Platanus x acerifolia</i>	Platan
<i>Populus x canescens</i> 'De Moffart'	Sort af gråpoppel
<i>Prunus avium</i> 'Plena'	Fyldtblomstret fuglekirsebær
<i>Quercus cerris</i>	Frynseeg
<i>Quercus petraea</i>	Vinterreg
<i>Quercus robur</i>	Stilkeg
<i>Robinia pseudoacacia</i> 'Nyrsegi'	Sort af robinie
<i>Salix alba</i> 'Saba'	Sort af hvidpil
<i>Sorbus latifolia</i> 'Atro'	Sort af bredbladet røn
<i>Tilia x europaea</i> 'Pallida'	Kejserlind
<i>Tilia cordata</i> 'Greenspire'	Sort af småbladet lind
<i>Tilia platyphyllos</i> 'Rubra'	Sort af storbladet lind
<i>Tilia platyphyllos</i> 'Ørebro'	Sort af storbladet lind

Introduktion af sortimentet

For en række af de træer, der er udvalgt, er der behov for at supplere med at finde de bedst egnede frøkluder af f.eks. *Acer pseudoplatanus*, *Carpinus betulus* og delvis også *Quercus*-arterne. For *Platanus x acerifolia* er der tilsvarende et fortsat behov for at identificere de kloner, der er bedst egnet til det danske klima, så frostskafer kan undgås både i produktionen og i anlæggene.

For de udvalgte træer gælder, at de skal anvendes efter sædvanlige nøje overvejelser af klima og jordbundforhold, placering i forhold til trafik og alle andre forhold. Det der er taget stilling til i dette arbejde er, at hvis man kommer frem til at ville anvende træarten robinie så er anbefalingen at man skal anvende sorten 'Nyrsegi', fremfor arten (der er meget varierende) og andre sorter, da den har en bedre vækstform og dermed er lettere at beskære frem til funktionen som gade- og vejtræ.

Da træer til by- og vejformål produceres efter en langsigtet plan, og produktionstiden kan være 5-10 år, så vil der for visse af de anbefalede træer blive en vis introduktionsperiode. De udvalgte træer vil blive produceret efter den nye standard for »Højstammede gade- og vejtræer« (se Videnblad nr. 3.19-17 og 3.19-18). Det brede sortiment af træer vil fortsat blive produceret sideløbende med de udvalgte træer men sikkert ikke i så store antal.

Videreførelse af initiativet

Sortimentsudvalget for planteskoletræers videre arbejde er betinget af en fortsat finansiering, men der ses umiddelbare muligheder i at fortsætte med at fastlægge sortimenter inden for prydræer, stambuske og fler-stammede træer. Produkttyper for hvilke der netop i andet regi er blevet færdiggjort kvalitetsstandarder – og hvor en kobling til sortimenter givet vil være en styrkelse af begge dele.

Palle Kristoffersen